

P o s t a v a

za vojvodstvo Kranjsko o šolskem nadzoru po vladinem predlogu in po prenavedbah deželnega zbora.

II. Okrajni šolski svet.

§. 28.

Ravnatelji ljudskih šol in učitelji, kateri podučujejo v ka-košnem šolskem razredu, morejo postati okrajni šolski ogledniki le takrat, ako priterdijo tisti, ki njihovo šolo vzdržujejo. Takrat pa dobivajo po potrebščinah, dokler so pri opravilih, na lastni šoli za svojo osebo podučitelja, ki za ta čas pomaga podučevati, plačuje ga pa normalni šolski zavod.

§. 29.

Okrajni šolski oglednik je postavljen, da obiskuje in ogleduje šole od časa do časa. On ima pravico, da nasvetuje v didaktično-pedagogičnih stvareh, in če v tej reči zapazi kaj napačnega, naj precej ustmeno podučuje. Tudi vodi on okrajne šolske shode (konferencije).

Kedar šolski oglednik obiskuje njemu odkazane javne šole, naj posebno gleda na to le :

1. ali krajni šolski ogledniki spolnujejo svojo dolžnost zastran šolskega ogledništva;

2. da se spolnujejo postavna določila pri sprejemanji in spuščenji otrok;

3. kako se ponašajo, koliko so pridni in kako se sploh vedejo učitelji in kakošno verdevanje, kakošna rednost in snažnost je v šoli;

4. ali se ravnaajo v šoli po učilnem načertu, kakošno metodo rabijo in kako napredujejo otroci sploh in v posamesnih naukih;

5. ktera učilna sredstva in kateri pripomočki so vpeljani in kakošna je notranja vredba šol;

6. kakošni so prihodki pri šoli, posebno pa, kaka je plača učiteljska, — ali dobiva učitelj natančno to, kar mu je bilo zagotovljenega, ali ima kakošne postranska opravila in ktera?

Kedar okrajni šolski oglednik obiskuje zasebne šole in odgojilnice, naj posebno gleda na to, ali zadostujejo pogojem, s katerim so bile vstavnovljene in če ne prestopajo svojih pravičnih mej.

§. 30.

Okrajni šolski ogledniki naj o svojim delovanji poročajo okrajnemu šolskemu svetu, naj dodadó potrebne nasvete in naj povedó, kar so precej na samem mestu ukazali. Ta poročila in sklepanje o njih predlagajo se deželnemu šolskemu svetu, ki se bo na nje tudi primerno oziral, ko bo poročeval ministru za bogočastje in uk.

§. 31.

Privzeti svetovalci okrajnega šolskega sveta (§. 21.) imajo pravico, da obiskujejo šole svojega vere-zakona v okraji, da pozvedo, kako je tam; tudi imajo pravico, takrat, ko okrajni šolski oglednik od časa do časa (periodično) šole obiskuje, vpričo biti, kar so zapazili naznanujejo okrajnemu šolskemu svetu, in stavijo nasvete, kako zboljševati šole.

Okrajni šolski svet je dolžan popraševati jih pri takih rečeh; lahko se tudi osebno vdeležujejo obravnav okrajnega šolskega sveta, v katerem imajo določilni glas.

§. 32.

Okrajni šolski svet in ogledniki dobivajo naslov „cesarsko kraljevi“.

Pervosednik razdeljuje došla opravilna pisma udam, da jih izdelajo, in oskerbuje opravlilstvo ter porabi delavne moči pri c. kr. okrajni gosposki.

Potrebšine v pisarnici oskerbuje okrajna gosposka.

Po mestih, ktera imajo svojo srenjsko postavo, daje srenjski zastop okrajnemu šolskemu svetu potrebno osobje v pomoč, in stroški za pisarnico se plačujejo s srenjskimi denarji.

Okrajni šolski ogledniki občasno obiskaje in ogledaje šole dobivajo dnino kot splošen znesek iz deržavnih denarjev.

Pri občasnem šolskem obiskovanji je pa šolska srenja dolžna skrbeti za voz.

(Deželni zbor pravi): Potrebšine za pisarnico daje okraj iz svojih denarjev; v ljublanjskem mestu pa srenja.

Okrajni šolski ogledniki občasno (periodično) obiskaje in ogledaje šole dobivajo splošen znesek (Pauschale) za vožnjo in dnino iz deržavnih denarjev.

III. Deželni šolski svet.

§. 33.

Naj višje šolsko nadzorništvo v deželi je c. k. deželni svet.

Njemu so podložne:

1. šole in odgojilni zavodi, ki so odločeni okrajnemu šolskemu svetu v delokrog;
2. odgojilnice za učitelje in učiteljice na ljudskih šolah;
3. srednje šole, (gimnazije, realne gimnazije in realke), ravno tako tudi privatne in posebne šole te verste, ako so te le pod višjim vodstvom naučnega ministerstva.

§. 34.

V deželnem šolskem svetu so:

1. deželni poglavar ali namestnik, kterega on imenuje kot pervosednik;
2. dva uda deželnega odbora, ktera voli deželni odbor iz med sebe;
3. poročevalec za upravo in gospodarstvo pri šolah;
4. deželni šolski nadzorniki;
5. dva katoliška duhovna;
6. dva udu izmed učiteljev.

(Deželni zbor pravi): V deželnem šolskem svetu so:

1. deželni pervosednik, ali namestnik, kterega on imenuje, kot pervosednik;
2. dva poslanca deželnega odbora;
3. poročevalec za upravo in gospodarstvo pri šolah;
4. deželni šolski nadzornik;
5. dva katoliška duhovna;
6. dva uda izmed učiteljev.

§. 35.

Ude deželnega šolskega sveta, kterih omenja §. 34. pod št. 3. 4. 5. in 6., imenuje cesar po nasvetu ministra za bogočastje in uk; kar se tiče imenovanja duhovnih udov, naj se dogovori minister s cerkveno višjo vlado; kar se pa tiče poročevalca za upravo, naj se pa dogovori z ministrom notranjih zadev.

Služba udov deželnega sveta v misel vzetih v §. 34. pod št. 2. 5. in 6. traja šest let.

Službeno stopnjo in prihodke upravnega poročevalca in deželnih nadzornikov določuje postava. Udje iz med učiteljstva dobivajo službnino iz deržavnih denarjev.

(Deželni zbor pravi): Ude deželnega šolskega sveta, kterih omenja §. 34. pod št. 3. 4. 5. in 6., imenuje cesar po nasvetu ministra za bogočastje in uk in sicer dva katoliška

duhovna po predlogu knezoškofijskega konzistorija, dva uda iz med učiteljev po nasvetu deželnega odbora, in upravnega poročevalca v dogovoru z ministrom notranjih zadev. Služba udov deželnega šolskega sveta imenovanih v §. 34. št. 2. 5. in 6. traja šest let.

Udje iz med učiteljev dobivajo službnino iz deržavnih denarjev.

§. 36.

Deželni šolski svet ima v zadevah sebi podložnih šol tisto oblast, katero je dosihmal imela politična deželna vlada; in katero sta imela višja cerkvena vlada in višji šolski nadzornik, ne kraté pravice spoznane cerkvenim višjim gosposkam v postavi 25. maja l. 1868. derž. zak. št. 48. Njegovo delovanje tudi obsega:

1. da čuva nad okrajnim in krajnim šolskim svetom, da ogleduje in vravnuje šole za učitelje;

2. da poterjuje ravnatelje in učitelje na srednjih šolah, ktere vzderžuje srenja oziraje se vendar pri tem na posebne pravice, ktere o tem imajo srenje, društva in zasebniki;

3. da odobruje učilne načerte, učilne pripomočke in učilne knjige za srednje in predelne šole (Fachschulen);

4. da vsako leto ministerstvo za bogočastje in uk poroča o vsem šolstvu po deželi.

(Deželni zbor pravi): Deželni šolski svet ima v zadevah sebi podložnih šol tisto oblast, katero je dosihmal imela deželna politična vlada in katero sta imela, knezoškofijski konzistorij in višji šolski oglednik, ne kraté pravice spoznane cerkvenim višjim gosposkam v postavi 25. maja l. 1868. derš. zak. št. 48.

Njegovo delovanje tudi obsega (kakor v vladinem predlogu):

§. 37.

Seje deželnega šolskega sveta so redne ali izvenredne.

Pervosednik more izvenredno sejo sklicati vsaki čas, in jo tudi mora, če dva uda to zahtevata.

Zadeve, o kterih gre razsodbo izreči ali nasvete ali predloge staviti ministerstvu za bogočastje in uk, obravnavajo se skupno v zboru; vse druge pa reši pervosednik pod svojo lastno odgovornostjo; on tudi v vsaki seji poveda, kaj je med tem časom ukrenil.

Deželni šolski svet se more tudi v posamesnih zadevah podpirati z izvedenci, kateri se pri zboru posvetujejo.

§. 38.

Da deželni šolski svet more sklepati, je treba, da je nazoča večina udov.

Sklepa se z večino glasov.

Ako je število glasov enako, razsoja pervosednik, tudi ima pravico zoperstavljeni se izvrševanju sklepov, kateri so po njegovih mislih zoper postavo ter obračati se do ministerstva za poduk in bogočastje, katero zadevno reč razsodi.

Kedar se posvetujejo in kedar glasujejo o zadevah, pri katerih gre za osebno korist kakega uda, se ta tega ne vdeležuje.

Zoper razsodbe deželnega šolskega sveta se pritožuje pri ministerstvu za bogočastje in poduk.

Pritožbe se vložijo pri deželnem šolskem svetu in imajo odločilno moč, če se to zgodi v štirinajstih dneh po tem, ko je bila reč razglašena, o kateri gre pritožba.

§. 39.

V nujnih primerljajih (§. 14.) more tudi pervosednik sam ukazovati tudi v tistih zadevah, katere gre obravnavati skupno v zboru (§. 37.), vendar pa mora brez odlašanja in naj pozneje v prvi seji stvar predlagati deželnemu šolskemu svetu, da jo odobri.

§. 40.

Gledé občasnega obiskovanja šol, ravnajé spraševanja čujé nad delavnostjo šolskih ravnateljstev, krajnega in okrajnega šolskega sveta i. t. d. imajo deželni šolski ogledniki neposredni vpliv do didaktično-pedagogičnih zadev v šolah, minister za bogočastje in poduk jim daje potreben službin poduk.

Deželni poglavar more pa v posamnih primerljajih ta posel izročiti udam deželnega šolskega sveta.

Ogledniki poročajo o svoji delavnosti deželnemu šolskemu svetu, njih sporočila predlaga deželni svet naznané, kaj se je v njih sklenilo in ukazalo ministru za bogočastje in poduk.

Deželni šolski ogledniki dobivši ukaz tudi naravnost poročajo ministru za bogočastje in uk.

(Deželni zbor pravi): Gledé občasnega obiskovanja, čujé nad delavnostjo šolskih ravnateljstev, krajnih in okrajnih šolskih svetov ima deželni šolski oglednik v prvi vrsti neposredni vpliv do didaktično-pedagogičnih zadev, minister za bogočastje in uk mu daje potreben službin poduk.

Deželni poglavar more pa v posamnih primerljajih posel izročiti tudi drugim udom deželnega šolskega sveta.

Oglednik poroča o svoji delavnosti deželnemu šolskemu svetu, njegova sporočila predlaga šolski svet naznané, kaj se je v njih sklenilo in ukazalo ministru za bogočastje in uk.

Deželni šolski oglednik dobivši ukaz tudi naravnost poroča ministru za bogočastje in uk.

§. 41.

Pervosednik deželnega šolskega sveta razdeluje opravila posamesnim udam in izvršuje sklepe.

Potrebna pomočna dela in potrebsine za pisarnico daje politična deželna vlada.

Sklepna določba.

§. 42.

Kakor hitro se vstanovi deželni šolski svet, okrajni in krajni šolski sveti, prevzame šolska opravila dosedanjih cerkvenih višjih gosposek in šolskih oglednikov vsled te postave deželni šolski svet, opravila okrajnih gosposek in okrajnih šolskih oglednikov pa okrajni šolski svet, opravila dušnih pastirjev in krajnih šolskih oglednikov pa krajni šolski svet.

Stari in mladi Slovenec.

K.

Kazanije.

O. Institutio, admonitio, praedicatio.

S. V poslednjem pomenu bi se je rad poprijel, kakor se rabi česki in poljski kazati t. j. pridigati, in kazanje, kazatelj, t. j. pridiganje, pridigar; vendar mi znamuja reč nekoliko prevnanje.

O. Kaže se z besedo, s telesno ponašo, z vsim življenjem in vsega tega je treba iskrenemu učitelju duhovskemu, sicer je kazitelj, ne pa kazatelj.

Kakovü.

O. Kakovü-a-o je že navadno v nsl.

S. Pišem res kakov-a-o qualis in kolik-a-o quantus, rad bi pa tudi kakovïstvo, kačïstvo qualitas in koliküstvo, količïstvo quantitas.

Kasati se.

O. Kasati se p. na nebesih, dela i delu, grêha i grêhu, slovesy ljutimi sego kasajeti se itd. tangere, ter kosnati p.